

Pomirjenje na Balkanu

Bolgarski poslanci obsojajo napade na Jugoslavijo in zahtevajo sodelovanje z njo - Mir na Balkanu je po madžarski sodbi zagotovljen vsaj do spomladi

Sofija, 27. nov. m. United Press: Današnje bolgarsko časopisje v svojih člankih, ki so posvečeni razpravi v sobranju in odgovoru na prestolno besedo, govore o popuščanju napetosti na Balkanu.

Carigrad, 27. nov. m. Turška lista »Vagite« in »Vatane« ocenjujeta balkanski položaj ter poudarjata, da je barometer začel kazati lepo vreme in da bo stalen mir na Balkanu zavladal, kakor hitro bo končana grško-italijanska vojna.

Sofija, 27. novembra. m. Včeraj se je v bolgarski zbornici nadaljevala razprava o odgovoru na prestolno besedo. Prvi je govoril bivši predsednik bolgarske vlade Cankov. Najprej je podal obširno poročilo o zadnjih dogodkih in o novem položaju v Evropi, nato pa je dejal:

Sprašujem se samo, s čim se drži sedanja vlada in na kakšni večini stoji. Parlament je bil izvoljen v znamenju politike Kiosevanove vlade. Njegovih pristašev je malo. Zveze med vlado in parlamentom ni. Če bi takšna zveza bila, se ne bi dogodilo to, kar je govoril poslanec Dumanov, čigar govor je zelo razdražil naše sode. Ni zveze med nami in narodom, ker takšnih zvez ne moremo vzdrževati. V zadnjem času smo bili priča zelo živahnega diplomatskega delovanja. Kralj Boris je odšel v Berchtesgaden. Dovoljujem si zahtevati od vlade, da sporoči kaj poslancem glede tega vprašanja, kajti zdaj je vsem jasno, da so bili tam zelo važni razgovori.

O tistem Odstavku iz prestolne besede, ki govori o vrnitvi Dobrudže, morem povedati, da je name naredil edino vtis način, kako je poudarjeno sodelovanje med državami osi in Sovjetsko zvezo. Pozdravljam vsako politiko, ki poudarja in krepi odnose med nami ter državami osi in Sovjetske zveze.

O odnosih z Jugoslavijo pa je bivši predsednik Cankov dejal:

»Odnosi z Jugoslavijo resda niso najboljši. Postrani gledamo ni in tam. Mlad in neizkušen poslanec je povedal nekaj preveč kar tudi tu ni naredilo nobenega vtisa. Razumem, da bi bilo upravičeno ogorčenje, če bi te besede spregovorila odgovorna osebnost, tako pa ne bi bilo treba prilivati olja ognju. Odobravam politiko prijateljstva z Jugoslavijo. Jugoslavija mora razumeti našo lojalnost. Vlada ni dala nobenega povoda, da bi bil v Jugoslaviji tako sprejet govor, ki ga tu pri nas skoraj nihče opazil ni.

Mnogo važnejši so napadi turškega časopisja na Bolgarijo, ter se sprašujem, zakaj so potrebne takšne žalitve Bolgarije in bolgarskega naroda. Tudi v Turčiji imajo cenzuro, sodim, da bi bilo treba pokloniti nekoliko več pozornosti Bolgariji in bolgarskemu narodu, ker smo se mi enkrat s Turki borili in se poznamo.

Za njim je dobil besedo brat bivšega ministrskega predsednika, Peter Kiosevanov, ki pripada vladni večini. V svojem govoru je zlasti poudarjal, da morajo biti poslanci zelo previdni in oprezní, kadar govorijo o bolgarski zunanji politiki. Glede

Jugoslavije je pa povdaril, da vlada dela in je delala vedno za prijateljstvo in zblizanje z njo.

Budimpešta, 27. nov. m. Tudi madžarski krogi ugotavljajo, da se je napetost, ki je nenadoma nastala na Balkanu, znova podelila in da bo takšno stanje trajalo najmanj do prihodnje pomladi. Pri stopanju posameznih držav k trojni zvezi je zdaj končano. Bolgarije zdaj ne bo sledila Madžarski, Romuniji in Slovaški.

Glasilo madžarskega zunanjega ministra, »Pester Lloyd« posveča uvodnik Balkanu in njegovim vprašanjem ter ugotavlja, da je treba na Balkanu v bližnji bodočnosti pričakovati mirnega razvoja dogodkov. List povdarja, da se je treba za ta miren razvoj razmer na Balkanu poleg dosledne in stvarjalne politike državi osi, zahvaliti tudi Jugoslaviji, ki, zavedajoč se svoje odgovornosti, ne sega po kakršnih pustolovščinah.

Še tesnejše prijateljstvo in sodelovanje med Jugoslavijo ter Italijo in Nemčijo

Nemčija in Italija priznavata jugoslovanske zasluge v sedanji vojni

Belgrad, 27. novembra. m. Današnje »Vreme« objavlja od svojega posebnega rimskega dopisnika daljše poročilo o tem, kako italijanski politični krogi gledajo na položaj na evropskem jugovzhodu. V svojem dopisu pravi med drugim, da so Nemčija, Italija in Sovjetska zveza proti razširitvi vojnega področja na Balkanu ter da gre za skupno stališče treh držav o rešitvi vprašanja Dardanel. O jugoslovansko-italijanskih odnosih pa piše:

»Glede jugoslovansko-italijanskih odnosov v Rimu vse bolj verujejo, da ti odnosi stopajo v svojo novo in intenzivnejše obdobje. Italijanski časopisi s čedalje večjim razumevanjem gledajo na stališče Jugoslavije v sedanji vojni. Listi tudi

poudarjajo, da je Jugoslavija dala močne dokaze za svoje prijateljstvo do Italije in Nemčije ter da ji je treba to priznati in ceniti. Ravno tako naglašajo tudi nepristranost jugoslovanskega tiska pri presoji vojaškega položaja na bližnjih bojiščih. Rimski krogi imajo vtis, da bodo jugoslovansko-italijanski odnosi ter tudi odnosi z Nemčijo v najkrajšem času stopili v novo razdobje, ki bo še bolj ko dosedaj poudarjalo povezanost med Italijo, Nemčijo in Jugoslavijo za bodoče ter tudi potrebo po njeni stalni krepitvi. Jugoslavija kot najmočnejša podonavsko-balkanska država, s političnega in diplomatskega položaja, ki si ga je sama priborila v tej vojni, lahko računa na prijateljstvo Nemčije in Italije v obojestransko korist.

Nekateri rimski krogi ne samo, da ne omenjajo kakršnih koli tujih zahtev do Jugoslavije, temveč se je opazilo tudi, da z velikim zanimanjem poudarjajo, da bi nasprotno Jugoslavija mogla in morala postaviti svoje zahteve v smeri, kamor teži po svojem zemljepisno političnem položaju, to je proti Solunu.

Ameriški poslanik iz Moskve ni bil pri bolgarskem kralju

Moskva, 27. novembra. o. DNB: Londonska radijska postaja je včeraj zjutraj razglasila, da je bil ameriški veleposlanik v Moskvi, Steinhart, sprejet v Sofiji pri kralju Borisu in da je po avdienci izjavil novinarjem, da Bolgarija ne bo pristopila k trojnemu paktu. Sovjetski dobro poučeni krogi poudarjajo, da veleposlanik Steinhart sploh ni zapustil Moskve, odkar se je pred nekaj meseci vrnil na svoje službeno mesto in zato ni mogel biti sprejet v avdienco pri bolgarskem kralju.

Zakaj Bolgarija ni šla v vo no z Grčijo

Carigrad, 27. novembra. o. Posebni dopisnik »AP« poroča iz Sofije:

Ko je car Boris dobil od kanclerja Hitlerja povabilo, naj potuje v Berchtesgaden, je potovanje odlagal, kar se je dalo. Nato mu je Hitler poslal svoje osebno letalo, ki pa je še dva dni čakalo v Sofiji. Kralj Boris se za potovanje ni mogel odločiti, ker je vedel, da je ogromna večina bolgarskega prebivalstva enodušno proti vojni, zlasti zaradi odločnega stališča Turčije in Jugoslavije. Na razpoloženje prebivalstva zelo vpliva tudi zgodnja in huda zima ter pomanjkanje živeža, zlasti mlečnih izdelkov in sira, ki so glavna hrana večini bolgarskega ljudstva. Vseh teh živl zdaj primanjkuje zaradi velikega izvoza v tujino. Zaradi tega je bolgarski kralj potovanje v Berchtesgaden odlagal in se potem pri razgovorih s kanclerjem Hitlerjem upiral zahtevam, da bi Bolgarija napadla Grčijo ali pa, da bi dovolila prehod nemški vojski, zakaj v tem primeru bi Bolgarija morala skrbeti za prehrano nemških čet.

Nemška poročila o zažigalnem napadu na pristaniško mesto Bristol

Berlin, 26. novembra. »DNB«: Nemško vrhovno poveljstvo poroča snoti med drugim: Letalski oddelki so tudi v noči od 24. na 25. novembra izvedli uspešne masševalne akcije proti Londonu. Posebno hude eksplozije in velike požare smo opazili v središču mesta in na bregovih Temze. Druge močne letalske formacije so pa, kakor smo že poročali, izvedle isto noč napade na važne vojne cilje v Bristolu. Več ur brez prestanka smo metali zažigalne in eksplozivne bombe največjih kalibrov na pristaniške in industrijske naprave. Uničili smo mnogoštevilna skladišča z velikimi zalogami surovin in naprave za predelavo. Razdeljali smo tri skladišča za plin in velik mlín. Ves prostor okoli Bristola se je po poročilih prič izpremenil v eno samo veliko pogorišče. Druge napade smo izvedli isto noč na nekatera druga mesta srednje in južne Anglije. Zaradi neugodnih vremenskih razmer ni bilo 25. novembra pomembnej-

Vesti 27. novembra

V italijansko-grški vojni bi utegnili priti do poravnave, ker bo nadaljne diplomatsko delovanje Nemčije in Italije na Balkanu možno samo, če bo tam mir. Balkan mora biti po nemški zamisli urejena in trdna celota. Le kot tak bo mogel biti uvrščen v novo evropsko skupnost. Dasi hočeta Bolgarija in Jugoslavija ostati nevtralni, je vendar gotovo, da je italijanski napad na Grčijo vzbudil tam nekatere pretrese, zaradi česar je najpametneje, da se spor med Italijo in Grčijo poravnava s sporazumom, napoveduje švicarsko časopisje.

Angleška letala so izvedla ogledniške polete večeraj nad Tarantom, Barijem in nad Sicilijo.

Na albansko bojišče sta dopotovala načelnik italijanskega generalnega štaba maršal Badoglio ter vrhovni nadzornik fašistovske milice Starace, da bosta skušala izvesti vse potrebne priprave za pripravo nove ofenzive — poroča londonski radio.

Bitka za omiko in demokracijo se bo morda odločila na tekočih trakovih ameriških tovarn. Zaradi tega naj Združene države do skrajnosti pomnože svojo pomoč Angliji in takoj odpravijo vse zakonske ovire za vstop prostovoljcev v kanadsko, to je angleško vojsko.

Anglija ni več gospodarica Sredozemskega morja, ker njene ladje ne plovejo po tem morju. Angleški konvoji gredo zdaj okoli Afrike. Dokaz za to je dejstvo, da sta v zadnjih tednih dve veliki skupini angleških ladij v oboroženem spremstvu odpluli iz Gibraltarja. Da ima Anglija še oblast nad morji, lahko trdi samo angleška propaganda, pravi agencija Stefani.

Združene države naj dajo Angliji tudi denarno pomoč v obliki posojil. Zato je treba zakone, ki prepovedujejo nova posojila državam, ki še starih dolgov niso poravnale, odpraviti, ali pa naj Anglija odstopi Ameriki nekaj svojega ozemlja za oporišča ter s tem poplača prejšnje dolgov. V tem smislu piše ves angleški tisk.

Izredno stroge kazni za oviranje proizvodnje in industrij določa poseben ameriški zakon, ki so ga sprejeli včeraj.

Donavska komisija v Bukarešti bo spet začela z delom, ko se vrne tja sovjetski zastopnik Sobolev.

Včeraj je preteklo 80 dni, kar Nemci noč in dan napadajo Anglijo. Po 80 dneh je razvidno, da s samim letalskim vojskovanjem te države ne bo mogoče prisiliti na kolena in da se bo odločilni spopad z njo moral izvajevati na morju in na kopnem.

V italijanskih uradnih krogih odločno zavračajo angleška poročila o tem, da se morali Italijani umakniti iz mesta Meteme, ki leži na abesinskem ozemlju, nekaj kilometrov od sudanske meje. Italijanska poročila tudi ne priznavajo, da bi bili Angleži spet zavzeli Galabat.

Italijanski letalci so se med zadnjimi bitkami na drskem in albanskem bojišču morali stalno boriti z zelo dobrimi letalci. To še bolj poudarja važnost zmaga, ki so jih izvojevali. Tako priznanje grškemu in angleškemu letalstvu, kakor ga doslej nismo bili vajeni slišati, daje rimski dnevnik »Messaggero«.

Novi sovjetski poslanik v Berlinu, Dekanozov, doslej prvi sodelavec sovjetskega zunanjega ministra Molotova, je snoti odpotoval iz Moskve na novo službeno mesto, s čimer je Sovjetska Rusija spet enkrat odgovorila na vprašanje, kaj bo storila v sedanji vojni.

Guverner belgijskega Konga je napovedal vojno Italiji, ker je neka italijanska podmornica na Atlantskem morju potopila belgijski parnik, ki je vozil v Kongo. Razen tega so ugotovili tudi, da italijanska letala, ki sodelujejo pri napadih na Anglijo, vzletavajo z letališča v Belgiji.

Da je Bolgarija odnehala, je treba pripisovati samo odločilnemu nastopu Turčije in Jugoslavije, ki hočeta mir ter ohranitev sedanjih meja na Balkanu. Šele ko sta nastopili ti državi, so poslali Sovjeti v Sofijo predsednika svojega zastopstva v donavski komisiji, ki se pojde predstaviti pogovarjem vseh držav, ki so v komisiji zastopane. Tako se bi zdelo, da je Bolgarija popustila na posredovanje Sovjetov. V resnici je pa iz dosedanjih sovjetskih nastopov dovolj znano, kaj si ta država upa in v čigav prillog v sedanji vojni dela — sodi ugledni newyorški list »New York Sun« (Dobro nauk za rdečkasti Kramerjev »Slovenski Narod«, ki je včeraj neznaniti sovjetski obisk v Sofiji razpihniti tako grozovit, kakor še nobeno presenetljivo novico v sedanji vojni ne.)

V italijanskih uradnih krogih, po zahtilu agencije Stefani, najodločneje zavračajo vse govorice o tem, da bi bila italijanska vojska na grškem bojišču izgubila tudi eno zastavo. Italijanska vojska svoje svetinje preveč ceni, da bi se kaj takega moglo zgoditi. To zahtilo je odgovor na angleška poročila, da so Grki v Korči zajeli tudi tri italijanske zastave.

Ših letalskih bojev. Manjši oddelki lahkih borbenih letal so izvedli napade na razne vojaške cilje v južni Angliji in vrgli bombe velikega kalibra. Miniranje britanskih pristanišč in ladjedelnice se nadaljuje po določenem načrtu. Preteklo noč je sovražnik vrgel v severozahodni Nemčiji bombe na nekaj krajev. Bombe so napravile manjšo škodo v neki vasi. Sovražnik je včeraj izgubil dve letali, eno od njih v letalskem boju, eno pa v akciji protiletalske obrambe. Na nemški strani ni bilo izgub.

London, 27. novembra. o. Snočni napad na Anglijo je bil izveden v manjšem obsegu. Sovražnik je zmetel le nekoliko bomb nad London in na mesta v zapadni Angliji. Drugega je bil bila noč mirna vse do 6.30 zjutraj. Včeraj podnevi so Angleži sestrelili 4 nemška letala, sami pa niso nobenega izgubili.

Nemčija prepušča vojno proti Grkom Italiji

Zaradi Turčije tudi ne zahteva več pristopa Bolgarije k trojni zvezi

Rim, 27. novembra o. »Associated Press« poroča: V dobro poučenih rimskih krogih izjavljajo, da je Nemčija sklenila boj proti Grčiji prepustiti izključno Italijanom samim in da ne namerava vojaško posredovati v korist svoje zaveznice. Isti krogi zavračajo tudi govorice o tem, da Nemčija

prapravlja vojaško akcijo proti Turčiji. Nemčija nasprotno skuša z vsemi silami odvrtiti od tega, da bi stopila v vojno zaradi Grčije, ker bi Turčija vstop Bolgarije v trojno zvezo smatrala kot povod, da začne vojno na angleški strani, ne prihaja ta korak Bolgarije več v poštev.

Angleški nočni polet nad Berlin in Severno Italijo

London, 27. nov. o. V noči od ponedeljka na torek so angleška letala bombardirala v Kielu ladjedelnice, naprave v dokih in plinarne. V Hamburgu so bombardirala naprave v dokih, v Kielu ladjedelnice vojne mornarice in doko. Druge skupine pa so bombardirale utrjeni otok Helgoland. Letala so povzročila mnogo požarov in razdejavanja z eksplozivnimi bombami. V Wilhelmshavnu

so Angleži bombardirali skladišča v pristanišču. Z vseh teh poletov se eno letalo ni vrnilo.

London, 27. nov. Reuter: Ministrstvo za letalstvo sporoča, da so angleška letala v noči od torka na sredo letela nad severno Italijo, nad enim delom Nemčije in nad Berlinom. Podrobnosti o teh poletih še ni.

31. dan vojne med Italijo in Grčijo

Hudi boji na vseh albanskih frontah

Grška poročila govore o nezadržnem napredovanju, Italijani govore o ostrh letalskih napadih

Nekje v Italiji, 27. novembra. Stefani. 172 italijansko uradno vojno poročilo pravi: Grška fronta: Sovražnikovi oddelki, izkrcani na epirski obali, so delno uničeni, delno smo jih pa z orožjem vred ujeli. Naše letalstvo je izvedlo mnogoštevilne napade na vseh operacijskem področju v tesnem sodelovanju s kopenskimi silami. Prometna križišča, kolone z mehaniziranimi vozili in sovražnikove čete v dolini Kalamasu, v Arti in okolici Peratija in Erzekeja so bile predmet srditega bombardiranja iz velike višine, iz nizke višine in s strmoglavljanjem. Utrdbe na otoku Krfu smo večkrat bombardirali in jih zadeli ter zaneli hude ognje in povzročili eksplozije. Naši lovci so zbili nad Dračem dve lovski letali vrste Blenheim. Sovražnikova letala se letela nad Ledom in Stampalijo. Poškodovana so poslopja, od katerih ima samo eno nekaj vojaškega pomena. Smrtnih žrtev ni bilo in tudi ranjen ni nihče. Protiletalska obramba je zbila pet sovražnikovih letal.

Atene, 27. nov. o. United Press poroča: Italijanske divizije, ki so se umaknile iz ozemlja pri Korči, so pustile velike množice vojnega materiala na cesti zahodno od Moskopolija. Prav take množice vojnih potrebščin so padle Grkom v roke pri jezeru Malik zahodno od Korče. Neki grški oddelci se je izkrcal na albanski obali nad pristaniščem Santi Quaranta ter prodel obale do mesta Brioni. Namen te grške operacije je preprečiti pristanišču Santi Quaranta zvezo z ostalo albansko obalo in ga prodrati do Argirokastro še od severozahoda, s čimer bo to mesto popolnoma obklojeno.

Grško napredovanje se je v zadnjih 24 urah naglo nadaljevalo zaradi česar italijanske čete niso dobile možnosti, da bi uredile drugo obrambno črto. Zaradi tega so bile v vseh spopadih premagane in so se morale umakniti. Stevilni razpršeni italijanski oddelki so bili obklojeni in so morali vdajati, ker jim je zmanjkalo hrane.

Atene, 27. nov. m. Boji med italijanskimi zadnjimi stražami in grškimi sprednjimi patrulami trajajo že štiri dni na levem krilu bojišča. Boji so zelo krvavi ter se italijanske in grške čete bore izredno trdovratno. To so boji na nož. Italijanske čete so se utrdile pri Nemersi, kjer se branijo na zadnjih grških postojankah. Boji se nadaljujejo prav tako tudi na skrajnem levem krilu.

Grške čete so na nekaterih krajih napredovale ter zavzele nekaj novih postojank. Italijanski letalci so bombardirali Lixuri na Mitilini, dalje Argostalon, Krf in okolico. Ardrin in Igu-meniko v Epiru. V Lixuru je bilo ubitih pet ljudi, številno žrtev na Krfu je bilo manjše. Tudi tvarne škode je zelo malo. V Ardru sta bili ranjeni dve osebi, v Argostalonu pa ni bilo nobene škode.

Grški letalci so bombardirali italijanske motorizirane oddelke na njihovi poti v okolici Tepeleni.

London, 27. novembra. o. Reuter. Jutranje uradno grško poročilo pravi, da se vrše hudi boji na vseh bojiščih, posebno pa na bojišču okoli Korče in na južnem bojišču ob morju. Povsod se italijanske čete trdovratno branijo. Grške čete so na več krajih prodrle v 24 urah osem kilometrov naprej.

Obisk italijanskega pravosodnega ministra Grandija v Berlinu, bi po sodbi nekaterih ameriških listov utegnili pomeniti nov poskus za sklenitev miru z Anglijo. Grandi ima od vseh italijanskih voditeljev najboljšo zvezo z Anglijo in največ ugleda na angleškem dvoru, kjer je bil poslanik. Grandi je bil med obiskom v Berlinu sprejet pri nemškem zunanjem ministru. Utegnil bi biti oseba, ki bi posredovala za skupni ali za ločni mir z Anglijo.

Maribor je slavil 140 letnico Slomškovega rojstva

Katoliško dijaštvo na Slomškovem grobu - Spominski koncert „Maribora“ - Občni zbor Prosvetne zveze

Maribor, 26. nov.

Maribor — Slomškovo mesto, ki je temu velikemu škofu dolžno vso zahvalo, da je postalo središče obmejnih Slovencev in prosvetno žarišče lavantinske škofije, je slovesno proslavil 140 letnico Slomškovega rojstva. Bila je cela vrsta prireditve, ki so imele vse kot glavno vsebino proslavo te znamenite obletnice. Prva se je poklonila spominu velikega škofa slovenske dijaške mladine. Sledi so se dijaki pod vodstvom zastopnikov Slovenske dijaške zveze v Ljubljani zbrali na Slomškovem grobu. Pridružili so se jim zastopniki Prosvetne zveze, Fantovskih odsekov in Slomškove družine. Zbrano mladino je nagovoril stolni kanonik dr. J. Mirt in ji poklical v spomin velika dela zgodnjega slovenskega škofa in vzgojitelja. Za njim je izpregovoril zastopnik Slov. dijaške zveze akademik Faleš in ponovil zaobljubo katoliške dijaštva, ki jo je izreklo lansko leto na Slomškovem grobu. Ob zaključku slovesnosti so dijaki molili molitev za Slomškovo beatifikacijo in molitev za domovino ter so zapeli himni Povsod Boga in Kristus Kralj.

Druga prelepa prireditev v spomin 140 letnice Slomškovega rojstva je bil cerkveni koncert v stolnici, ki je bil reprezentančnega značaja. Koncert je priredilo Slov. pevsko društvo Maribor pod vodstvom kapelnika Jan. Ev. Gaspariča. Stolnica je bila nabito polna poslušalcev. Udeležili so se koncerta prevz. škof dr. Ivan Tomažič, belgrajski nadškof dr. Ujčič, mestni čupan dr. Juvan s soprogo, mestni poveljnik general Paras s soprogo, okrajna glavarja dr. Šiška in Eiletz, predsednik okrožnega sodišča dr. Hudnik, starešina okr. sodišča dr. Lovrenčič, rektor mariborskega bogoslovja dr. Hohnjec, polkovnik P. Kiler, predstojnik mestne policije Kos, senator dr. Schaubach, bivši oblastni predsednik dr. Leskovar, mariborski podžupan Zebot in mnogo drugih uglednih oseb. Posredno izbran program slovenske in slovanske duhovne pesmi je mešani zbor »Maribora« eksaktno in vzorno izvajal. Spremljala sta petje na gosli prof. Vrabec, na orglah pa prof. Zafostnik. Po zaključku je stopil pred zbrane poslušalce škof dr. Tomažič ter spregovoril globoke besede o Slomšku kot duhovniku, prosvetitelju, narodnemu buditelju in poudaril pomen njegovega velikega dela za versko, prosvetno in narodno življenje Slovencev. Nato je vsa cerkev molila za blagor domovine in za Slomškovo beatifikacijo. Z veličastno pesmijo je nato zbor zaključil lepo spominsko proslavo.

Danes pa je imela Prosvetna zveza v Mariboru svoj letni občni zbor v znamenju spomina na 140-letnico Slomškovega rojstva. Ob tridesetih na deset so se na Slomškovem grobu zbrali zastopniki prosvetnih društev, ki so prišli na današnji občni zbor. Predsednik Prosvetne zveze dr. Hohnjec je imel kratek nagovor ter potem položil na grob venec. V imenu Slomškove družine se je za počastitev Slomška zahvalil kanonik dr. Mirt, potem pa so udeleženci odmolili molitev za beatifikacijo

Bil sem v Stalinovi službi

Kaj bo storila Sovjetska Rusija v sedanjih vojni?

Kaj je ozadje njenih zvez z Nemčijo?

Kdo vlada današnjo Rusijo?

Kaj je bil vzrok za usmrtnost vsega vodstva rdeče armade in pa komunistične stranke?

Kdo vodi GPU in njeno delo?

Kako je urejeno komunistično vohunstvo v Evropi?

Vse to so vprašanja, ki jih slišimo vsak dan. Namesto odgovora dobivamo ali domneve ali propagando. Nihče še ni na vsa ta in in še na sto drugih vprašanj odgovoril tako točno, resnično in strahotno, kakor to pove knjiga

Bil sem v Stalinovi službi

Knjigo je spisal rdeči general Walter G. Krivicki, ki je bil vse do zadnjega vodja sovjetske vojske špijonaže v zahodni Evropi. Ta knjiga je po sodbi svetovne kritike najbolj senzacionalno in po svojih razodetjih najstrahotnejše delo v zadnjih letih.

Krvava razodetja o boljševizmu, njegovem delu v Rusiji, v Nemčiji, v Španiji in v Franciji bo v prevodu te knjige začel v kratkem prinašati naš list.

Slomška. Poleg članov prosvetnih organizacij sta se poklonitve na grobu udeležila tudi zastopnik škofa stolni dekan in prelat dr. Cukala ter mestni župan dr. Juvan. Po slovesnosti na Slomškovem grobu je bil v dvorani na Aleksandrovi cesti št. 6 občni zbor Prosvetne zveze, katerega so počastili s svojo udeležbo zastopnik škofa stolni dekan dr. Cukala, mariborski župan dr. Juvan, okrajna glavarja dr. Šiška in Eiletz, podžupan Zebot, stolni kanonik dr. Mirt in Umek ter mnogi mariborski prosvetni delavci. Občni zbor je vodil predsednik dr. Hohnjec, ki je predlagal vdanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru in Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu ter pozdravno brzojavko prosvetnemu ministru dr. Korošcu. Po predsedniškem pozdravu so se oglasili k besedi zastopnik prevz. škofa prelat dr. Cukala, mestni župan dr. Juvan in zastopnik ljubljanske Prosvetne zveze Vinko Zor. Sledil je globok, Slomšku in njegovi bogati misli posvečen govor predsednika dr. Hohnjeca, katerega so delegati sprejeli s toplim odobravanjem. Sledila so poročila tajnika prof. Klasinca, blagajnika J. Maležiča, knjižničarja, potem tajnika podzveze Fantovskih odsekov prof. Resnika, potem delegatinje Zveze dekliških krožkov Pipanove, v imenu preglednikov pa je poročal stolni kanonik dr. Mirt. Poročila so pokazala, da je bilo delo te prosvetne matice severnih Slovencev izredno plodovito in bogato na uspehih. Nato so sledile volitve ter je bil izvoljen zopet dosedanj ožbor s predsednikom dr. Hohnjecem na čelu. Ob zaključku pa je občni zbor sprejel za vsa društva obvezne sklepe, po katerih so vsi člani naših prosvetnih društev obvezani za potrebe narodno obrambnega dela vsako leto žrtvovati vsaj 1 dinar. Društva morajo posvetiti tudi treznostnemu gibanju vso skrb in delo. Vsako društvo naj tudi priredi domovinski dan, ki bo posvečen poglabitvi naše narodne in državljanske vzgoje.

Naročite „Slovenčev koledar“

Do 8. decembra t. l. je še čas!

Naročniki „Slovenskega doma“ 10 din. Nenaročniki 28 din.

Takšnega početja mora biti konec

Tujec, ki uživa pri nas privilegije, brezobzirno ravna z revnim ljudstvom

Slovenske Konjice 26. nov.

V bližini Slov. Konjic ima veliko posestvo neki tuji državljani. Poleg velikih stavb ima obsežna polja in vinograde, katere mu obdelujejo za borno plačilo naši revni dninarji, ki jih je blizu njegovega domovanja veliko, nekoliko pa jih stanuje še pod njegovo streho.

Delovni pogoji teh revežev in razmerje do delodajalca — tujca ni nič kaj posebno rožnato. Poletni morajo delati od zara do mraka za nekaj dinarjev in še odsluževati zemljo, kjer imajo posevke in nasajen krompir in fižol. Dočim so delavci, najeti od drugih, še kolikor toliko plačani, pa morajo oni »domači« delati brez vsakega plačila, tako da jim je gospodar dolžan že precejšnje stotake. Povrh tega pa se še nad njimi izvaja grd teror, ki je v tem času vreden najstrožje kazni.

Kljub temu, da je »gospod« slab plačnik in pod njegovo streho ne zaide rad nikdo, se mu je

Kupite vstopnice in program za akademijo ZFO v predprodaji v pisarni ZFO, Miklošičeva cesta 7/1

Letošnja in prihodnja Slomškova nagrada

Komisija za podelitev Slomškove nagrade, ki jo razpisuje vsako leto mariborska mestna občina, je odločila, da se podeli letošnja nagrada, ki znaša 5000 din, mariborskemu književniku odvetniku dr. Maksu Snuderlu za njegovo delo »Osvojenost meje«, ki predstavlja v pripovednem slogu podoben kroniki severne meje v usodnih letih 1918 in 1919.

Mestno poglavarstvo mariborsko razglašča, da razpisuje Slomškovo nagrado za leto 1941 v znesku 5000 din. Pravico do tekmovanja imajo v mariborskem kulturnem področju delujoči pisatelji. Delo je treba predložiti do 1. septembra 1941 pred predsedniku mestne občine mariborske, tako da je avtor označen z geslom, njegov naslov pa priložen v zaprti kuverti.

Važen sestanek gospodarstvenikov

Včeraj dopoldne so se zbrali v dvorani zbornice za TOI predstavniki našega gospodarstva in predstavniki znanstvenega sveta, da skupaj z odposlancem normalizacijskega odbora razpravljajo o vseh važnejših vprašanjih glede delovanja tega odbora. Odbor želi vedeti za želje našega gospodarskega sveta, da bo po mnenjih vseh jugoslovanskih gospodarstvenikov uravnaval normalizacijo dela in potrošnje v naši državi. Anketi je predsedoval vseuč. prof. dr. inž. Vasič iz Belgrada, ki je imel tudi daljši nagovor, v katerem je pojasnjeval nujno potrebo po čimprejšnji normalizaciji, posebno zaradi tega, ker je naša država celih 20 let in še več na tem področju spala, dočim so druge države delale. Drugod so svoje državno gospodarstvo čim boljše uredili in olajšali življenje svojih državljanov. Tudi mi, tudi naša država mora takoj in energično pristopiti k načrtnemu gospodarstvu, kajti svet okoli nas zahteva to in gospodarstveni sistemi naših sosedov nam to narekujejo. Načrtno gospodarstvo bi ne bilo le v korist izdelovalcev, marveč tudi v korist trgovcev in potrošnikov. Svoja izvajanja je utemeljeval z nekaterimi tabelami o normalizaciji državnega gospodarstva v Nemčiji.

K besedi so se priglasi nekateri naši znanstveniki, med njimi dr. inž. Vidmar, dr. inž. Kralj, prof. Förster, prof. Vurnik in še nekateri drugi, ki so se vsi zavzemali za čimprejšnjo normalizacijo, sami pa podali še nekatere misli, ki utegnejo glavnemu odboru v Belgradu koristiti. Predvsem bo treba že izvedene norme kritično pregledati, popraviti, izpopolniti. Norme, ki smo jih deloma prevzeli od Nemčije, deloma Francije in Anglije, je treba prilagoditi našim razmeram. Vse norme naj se potem tudi objavijo, tako da bodo imeli tudi dijaki na univerzi možnost, da se z normami seznanijo in jih za nizko ceno dobe. K besedi so se oglasili tudi predstavniki industrije in našega kmetijstva.

Razgovori so bili v najlepšem soglasju zaključeni. G. Mohorič se je tako navzočim kakor tudi dr. Vasiču prav lepo zahvalil za stvarno sodelovanje in pojasnjevanje pretečega vprašanja.

Okusno in obilno domačo hrano

po nizki ceni dobite v gostilni »PRI LOVCU«

Rimska-Bleiweisova cesta. Telefon 46-95

ter niste obvezni jemati pijač

SPREJEMAMO ABONENTE!

Slab tržni dan

Ljubljana, 27. novembra.

Današnji živilski trg je bil slabo zaseden. Na Kerkovem trgu so bile le tri dolge vrste praznih vozikov. Na perutinskem otoku je bila zelenjava na spodnjem koncu in so jo prodajale kmetice po nespremenjenih cenah. Zelnate glave so po dinarju. Enako ceno imajo hrenove korenine in šop peteršilja ali drugih pridelkov za juho. Ob robu tega otoka so kmečke prodajalke kislega zelja, ki ga prodajajo po 3 din kilogram. Šop redkvic je po 0,25 din. Merica špinata pa po dinarju. Gospodinj se vedno bolj pritožujejo nad to staro prodajno mero in se zavzemajo za uvedbo kilogramske mere tudi pri prodaji zelenjave. Prav tako žele gospodinj, da bi bile prodajalke vsaj pozimi pod streho, ker se blago ne bi tako kvarilo in bi bile prodajalke in kupovalke bolj zaščitene pred vremenskimi nepravilnostmi.

Jajca so prodajale Dolenjke po 2 din. Perutnine pa je bilo na trgu bolj malo in se v ceni od prejšnje sobote, ko je bila rekordna množina perutnine na trgu, ni bistveno spremenila.

Ob vidu Jugoslovanske knjigarne je bilo nekaj zidu prodajalcev z jabolki. Lepa jesenska jabolka so prodajali po 7 din kilogram, slabše vrste so veljale tudi po 4—5 din kilogram. Hruške so veljale 6 din.

Zivahno je pripravljano na Miklavžev semenj, ki se bo pričel zaradi državnega praznika šele 2. decembra.

Zgled zimske pomoči

Lep zgled zimske pomoči je sklenila dati tvrdka Alojzij Potrato, prej Josip Kunc & Co., trgovina z modnimi potrebščinami, trikotarji in pleteninami na Miklošičevi cesti 32, ob otvoritvi svoje podružnice v Franciskanski ulici 2. Predsedstvu akcijskega odbora za zimsko pomoč v Ljubljani je namreč ta ugledna tvrdka sporočila, da želi pri otvoritvi svoje podružnice v prostorih nekdanje brezalkoholne restavracije v Franciskanski ulici, v ponedeljek 2. decembra popoldne ob 16, obdarovati 200 revnih učencev desetih ljubljanskih ljudskih šol ter vseh 26 gojencev mestnega prehodnega otroškega doma v stari cukrarni z volnenimi pletenimi jopicami in toplimi šali. Mestni socialni urad je z vodstvi ljudskih šol že izbral najbolj potrebne učence in prihodnji ponedeljek popoldne po dobroštrani Ljubljani zadovoljno gledala z vseh strani mesta prihajati, pod vodstvom učiteljskega, skupine revnih solarjev k obdarovanju v novo podružnico tvrdke Alojzij Potrato v Franciskanski ulici. Dobrodelna tvrdka je s tem svojim sklepom dala predvsem trgovcem in industrijam zares posnemanja vreden zgled, naj tudi drugi trgovci in podjetja na tako plemeniti način vpletujejo svoje nove trgovine in podjetja ter z dobrimi deli za revne praznujejo praznike svoje podjetnosti in napredka.

Maribor

Popis telesno in duševno defektnih otrok v Mariboru. Jugoslovanska Unija za zaščito otrok potrebuje v zaščitne svrhe popis vse telesno in duševno defektne ter izprižene dece in mladine do 21 leta starosti. Tozadevni popis bo izvršilo mestno poglavarstvo. V ta namen vabimo vse starše in rednike, da do konca meseca novembra osebno prijavijo ob uradnih urah socialno političnemu uradu mestnega poglavarstva. Rotovski trg 9 vse nedoletne otroke, tako svoje, kakor tuje, za katere skrbijo, ki imajo kako večjo telesno napako ali hibo, ki so duševno manj razviti in zaostali in one, ki so sicer telesno in duševno zdravi, pa so izpriženi, neobgljivi in udani potepanju ter nagnjeni k slabemu, t. j. take, za katere bi bila potrebna prisilna vzgoja v kakem vzgajališču ali popoljševalnici.

Strašno dejanje na Pohorju

Ropar zažgal žago, nato pa v hiši napadel gospodinjlo

Maribor, 26. novembra. V Šmartnem na Pohorju se je pripetil razburljiv dogodek, ki je vznemiril vsa okolica. Bil je to izredno drzen roparski napad, katerega je rokopojnač rafinirano zvezel s požigom, da bi spraval čim več ljudi iz hiše, katero je nameraval oropati. V noči od ponedeljka na torek je začela nenadoma goriti žaga posestnika Ačka v Šmartnem. Poleg žage je bilo tudi veliko skladišče lesa, ki je prav tako začelo goriti ter so kmalu plameni objemali vse objekte in skladišče ter vse uničevali. Ačkovi in njihovi sosedje so hiteli gasiti. Takrat pa se je v Ačkovi hiši pojavil neznanec. Vrata so bila odprta ter je zlahka prišel v notranjost. Misli je, da je hiša prazna in da bo imel lahek posel. Toda

domača gospodinja, 48 letna posestnica Julijana Ačka, je bila doma. Zagledala je roparja ter začela klicati na pomoč. Razbojnik pa je naglo planil proti njej ter jo z nekim topim predmetom pobil na tla. Zadal ji je več hudih udarcev, ki so posestnico nevarno poškodovali. Toda njeni klici, s katerimi je sprejela roparja, niso bili zaman. Slišali so jih sosedje ter so prihiteli na pomoč. Čim je razbojnik videl, da prihajajo sosedje, se je podal v beg ter je izginil brez plena. Ačkova žaga in skladišče lesa je popolnoma zgorelo. Zažgal je razbojnik, ki je hotel na ta način spraviti vse Ačkove iz hiše, da bi jo potem oropal. Nevarno poškodovano posestnico Julijano Ačko so pripeljali v mariborsko bolnišnico.

Pajk z Zlate ceste

Van Vyke Mason

»Ne pozabite, da doktorjevo življenje zavije od tega, če bo kdo zapustil stanovanje O'Myrrha v ulici Claire. Izvršite takoj pregled in poizvedite se kaj natančneje o tem domu v Sarvilleju. Ne, prijatelji, še nisem znorel, ali kmalu bom, če bo šlo tako naprej...«

OSEMNAJSTO POGLAVJE

Čez slabi dve uri je bil inspektor Catleen na bregu reke Rarritan, ob kateri je ležalo mesto Perth Amboy. Poveljnik policije v tem mestu je dal pregledati ulico Claire, kjer so ujeli nekaj ljudi, ki so pripadali Hornerjevi bandi. Zaradi njihovih izpovedi so lahko izvedeli, kje se nahaja čoln, v katerem leži ugrabljeni dr. Lose.

Medtem je sonec že vzhajal in postalo je precej toplo. Catleen je brez težave našel skrivališče. Nekoliko desetnih metrov od obale je bil z močno vrvjo privezan star, umazan mostovni čoln, na katerem se je le s težavo dalo razbrati ime »Mladi mešec«.

Policijski častnik je na obali odvezal majhen čolnček in hitro odvezal do velikega mostovnega čolna. Ko je priveslal do njega, se je z veliko preprostostjo povzpelo po neki vrvi iz majhnega čolnička v čoln.

Tu ni našel nikogar. Na jahti se ni nič premikalo. Horner ni mogel najti boljšega skrivališča za ugrabljenega dr. Loseja, kot je bil ravno ta stari in trohnel mostovni čoln. Catleen je hitro našel neko odprtino, ki je vodila v notranjost čolna. Ta odprtina je bila zaprta s pokrovom in zapahom. Poleg tega pa je bilo nametanih na njej še mnogo najrazličnejših stvari zato, da bi se odprtina težje zapazila.

Takoj je odstranil vse navlake, dvignil pokrov in stopil na leseno lestvico, ki je vodila v temno notranjino. Catleen je bil previden. Iz žepa je vzel revolver in prižgal žepno svetilko. Vendar njegova previdnost ni bila potrebna. Na tleh je zvezan v rok in nog, z zamašenimi usti ležal slavni zdravnik za živčne bolezni, dr. Lose.

Dr. Lose je imel na sebi samo pidžamo. Ko ga je Catleen odvezal, se je s težavo dvignil in začel drgniti roko ob roko, da bi poizvil obtok krvi. Catleen mu je ponudil čutarico whiskyja. Ko je zdravnik izpil malo tekočine, je bil takoj spet svež in krepek.

»Ne morem se vam dovolj zahvaliti za rešitev...« mu je rekel in se nasmehnil.

»Kaj še, doktor? — mu je odgovoril policijski častnik in mu stisnil roko. »To je bila moja dolžnost. Kako se počutite?« Slavni specializet za živčne bolezni se je obrnil in pogledal trda tla, na katerih je ležal.

»Čudim se, da sem ostal živ. Še bolj pa se čudim, kako to, da ste me tako hitro našli.«

»In jaz se zopet čudim, doktor, kako to, da so vas ti razbojniki odpeljali s seboj. Kako se je moglo to zgoditi?«

Dr. Lose ni Catleenu ekraja nič odgovoril, ampak je šel mimo in molče za njim po oni leseni lestvi. Šele tedaj, ko sta bila na krovu, mu je odgovoril na njegovo vprašanje.

»Veste, gospod inspektor, jaz sem zelo poznan in imam tudi nekaj denarja. Mi, slim, da je bil ta razlog. Se jim bon že še maščeval.«

»Zelo rad vam bom pomagal,« mu je priščno odgovoril dr. Lose. »Prepričan sem, da boste prišli do pravega zaključka.«

»Tudi jaz se naadam, da bo tako,« mu je vljudno odgovoril Catleen.

DEVETNAJSTO POGLAVJE

Ko je prišel inspektor Catleen na policijsko postajo v New Brunswick, so ga tam čakale že izredno važne novice. Narodniški Lynch mu je začel pripovedovati različne stvari, toda on mu je dal takoj z roko znamenje, naj molči.

»Potrebujem dva policaja,« je ukazal kratko. »Pospremita naj dr. Loseja k njemu na dom in bosta stalno pri njem. On čaka zunaj v avtomobilu.«

»Ali ste ga ujeli?« je povpraševal narednik Lynch.

Policijski inspektor ni prav nič izpremenil svojega obraza.

»Tadva policaja naj služita kot osebnostna zaščita dr. Loseja. Niti za trenutek ne smeta izpustiti iz vidika. Nocoj ob 8. uri pa naj ga pripeljeta v hišo Rogerja Buntone. Vi pa poskrbite, da bo tudi telefon pod kontrollo.«

»Razumem, g. inspektor. Na žalost vam moram povedati, da je postala vsa ta zadeva poznana tudi že v javnosti.«

Poglejte glavne naslove po časopisih: »Pajek iz Wallstreeta ubil. Slavni detektiv Catleen zasleduje morilca.« Te vesti so izzvale ogromno zanimanje in sedaj se je skoraj nemogoče otresti vseh čenikarjev.«

Catleen se je nasmehnil.

»Torej so ti lovci novic zopet prečeno odkrili stvar. Oni so brezobzirni v doseganju svojih ciljev. Moramo se jih paziti, da nam ne bi uničili vsega doseganega truda.«

Catleen se je zopet obrnil k svojemu podrejenemu.

»Ali je v hiši Rogerja Buntone še vedno vse v redu?«

»Da, g. inspektor, vse je v redu. Connor mi je malopret telefončno sporočil, da se je začel John Buntone zelo čudno obnašati. Že nekaj ur kar neprenehoma pije in je videti, kot da se je počesa silno prestrašil.«

Catleen je prikimal.

»Saj ima tudi razlog, da se boji. Ali ste mu dali takega človeka, ki bo vedno v njegovi sobi in ki bo pazil, da se mu ne bo nič pripetilo, dokler jaz ne pridem?«

»Seveda, g. inspektor. Drugi tak človek je tudi v sobi bolničarke. Poleg tega je Wood epustil v stopnišče električni tok, tako, da nihče ne more po stopnicah, ne da bi on to vedel. V hiši je ostalo vse tako, kakor ste Vi pustili.«

(Dale sledi)

Babilon med Donavo in Karpati

Madžarska, kakršno si je zamislil v svojih drznih sanjah regent Horthy

Madžarska prestolnica Budimpešta ni samo največje mesto na tistem področju Evrope, ki ga imenujemo podonavsko-balkanski prostor, pač pa je na vsem tem prostoru tudi najlepše, najbolj veličastno in predvsem najlepše. Budimpešta ima krasno lego. Posajena je po gričih ob Donavi. Tu stoje gradovi, palače, cerkve, gledališča, tu so bulvari in trgi svojevrstne lepote. In na teh bulvarih in trgih, v teh cerkvah in gledališčih, v najsočnejših trgovinah in živahnih kavarnah se gnete temperametna, živahna, vrveča in hrupna mešanica ljudi, ki bivajo v tem jugovzhodno-evropskem vele mestu.

Ljudstvo, ki se gnete po budimpeštanskih ulicah, nudi danes čisto drugačno sliko, kakor pa jo je še pred dobrim letom. Pa ni samo to, da človek vidi tu na ulici več uniform — saj je to vendar splošen pojav v vsej Evropi. Posebnost je v tem, da so se tod začeli zbirati ljudje tako rekoč iz vsega sveta, od vseh vetrov. Na budimpeštanskih ulicah ne slišiš več samo madžarskega jezika, pač pa ti skoraj na vsakem koraku udarja v uho tudi slovaška, romunska in nemška govornica dosti bolj pogosto, kakor v prejšnjih letih. In ta babilonska zmešnjava te nehoti spominja na one čase pred 25 leti, ko je bilo pod bivo avstro-ogrsko monarhijo zbranih 24 različnih narodov.

Horthyjev dvojni sen

Ko je madžarska narodna skupščina, ki je zastopala po trianonski mirovni pogodbi okrnjeno Madžarsko, poklicala na čelo države regenta Horthyja, je lebdela pred očmi tega moža, ki je stvarno gledal na življenje, dvojni sen. In uresničanju teh njegovih sanj je sklenil posvetiti vse svoje življenje. Ena teh sanj je bila ponovna vzpostavitev monarhije. Sklenil je, da ne sme ostati nezaseden prestol, pač pa da se mora na njem spet zableščati krona sv. Stefana. Toda Horthy se je zavedal, da je za uresničenje tega njegovega načrta treba počakati na ugodni trenutek. Drugi njegov sen pa naj bi bila vrnitev tistih pokrajin, ki jih je bila Madžarska izgubila po trianonski pogodbi. Iz teh temeljev se je rodila njegova politika, ki jo je Madžarska vodila vztrajno dvajset let po svetovni vojni, politika revizionizma, ali po naše politika poplave prejšnjih meja. Vneto se je zavzemal zanj najprej angleški časopisni kralj lord Rothermere, ki je zelo odločno podpiral madžarske zahteve po vrnitvi prejšnjega ozemlja. (Lord Rothermere je umrl včeraj na Bermudih.) Pozneje pa so Madžari dobili veliko oporo za svoje težnje v italijanskem ministrskem predsedniku Mussoliniju, ki se je postavil na čelo tistih evropskih držav, ki bi si rade popravile svoje meje, kakor koli že.

V enem samem letu so trikrat popravili mejo

Osemdeset let je moral admiral Horthy preživeti, preden so se začele uresničevati njegove sanje. Monakovska pogodba, ki je bila sklenjena jeseni 1938 in ki je Sudete odtrgala od bivše Češkoslovaške, je rodila ugodne posledice tudi za Madžarsko. Že nekaj dni potem so namreč Madžari po dunajski pogodbi dobili južni pas Slovaške. To je bila prva revizija, prva poplava meje. Pol leta pozneje je sledil popoln razpad Češkoslovaške republike. Nemške čete so vkorakale v Prago, Slovaki so se prostovoljno zatekli pod okrilje Nemčije, vzhodni del Slovaške, tako imenovana Pod-

karpatška Rusija pa je spet odletela v nastavljen madžarski koš. Na grebenih Karpatov sta si podala roke poljski in madžarski obmejni stražnik in izpolnila se je stara želja številnih meščanov iz Budimpešte in iz Varšave. To je bila druga poplava meje. In potem je prišlo, spet na Dunaju, do nove razsode — to je bilo 30. avgusta letos — ki je rešila najtežje in najglavnejše vseh madžarskih vprašanj, vprašanje Transilvanije, katere severni, večji del, ki meri 63.000 km², je bil odrezan od Romunije in poklonjen Madžarski. In to je bila v tako kratkem razdobju že tretja revizija.

Ze spet sedem narodov in - ena zastava

Toda kljub tem ozemeljskim pridobitvam, Madžarska še davno nima tistih meja, kakor jih je imela pred letom 1920.

Madžarski državni gledajo na potek dogodkov stvarno. Oni znajo izkoristiti vedno pravo priliko, ne mudi pa se jim nikamor. Znano se tudi kakšni stvari odreči. Tudi dobro vedo, da bi imelo malo smisla, iz Madžarske narediti spet konglomerat, sestavljen iz dobrega ducata narodov. Že danes v tej smeri groze nevarnosti, kajti s tem, kar si je Madžarska v zadnjem letu pridobila, je tudi nekaj izgubila, namreč enotnost jezika v svojih mejah. Do 1. 1939 so živeli v mejah Madžarske z malimi izjemami izključno le ljudje, ki so govorili madžarsko. To so bili skoraj čisti Madžari. Zdaj so se jim pridružili že Romuni, Nemci, Slovaki, Rusini, Judje in cigani. In že se začnajo tu pa tam, zlasti ob romunski meji, boji med narodnimi manjšinami. Danes ima Madžarska 13 milijonov ljudi, še pred dobrim letom jih ni imela niti celih 9 milijonov. Danes jih med temi 13 milijoni v narodnostnem oziru 3 milijone ni mogoče smatrati za Madžare. Med njimi je nad milijon Romunov, približno 800-tisoč Nemcev in 200.000 Slovanov. (Slovaki trdijo, da je njihovih pripadnikov na Madžarskem okrog 600.000). Na znotraj se dežela torej ni prav nič okrepila, in stojita siloviti regent Horthy ter predsednik vlade grof Teleky še pred težkimi nalogami.

Na slabšem so zdej ker bodo morali preživljati še 4 milijone „novih“ Madžarov

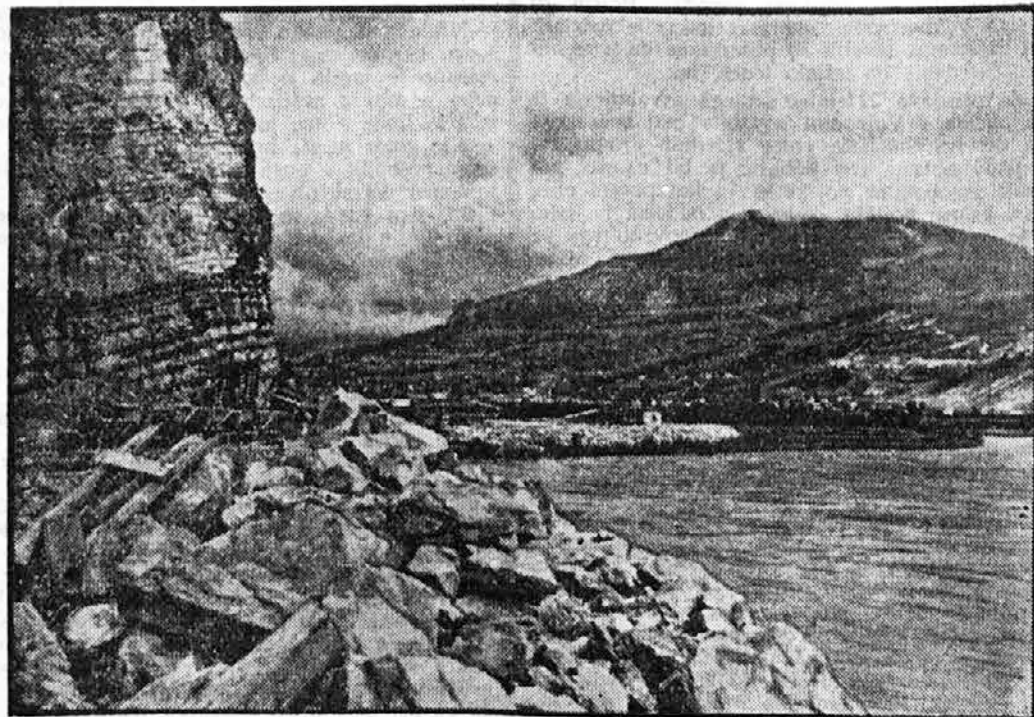
Vse pokrajine, ki si jih je Madžarska od lani sem pridobila, pa niso ravno gospodarsko najbogatejše. Častno izjemo bi morda tvorila le Transilvanija. Madžarska je doslej spadala med tiste dežele, odkoder so izvažali največ poljskih pridelkov v Evropi. Zdaj pa mora bogata in rodovitna nižina ob Tisi preživljati s svojim žitom in živino štiri milijone „novih“ Madžarov, ali jim vsaj pomagati pri prehrani. In letošnja letina je bila tudi na Madžarskem kot povsod drugod v Evropi podpoprečna... Če pa Madžarska hoče obvarovati svojo trgovinsko bilanco pred polomom, svojega izvoza ne sme preveč omejiti, kljub temu, da je bila letina slaba. Tako bodo Madžari še dalje pošiljali poljske pridelke svojemu glavnemu odjemalcu — Nemčiji. V državi sami pa podobno kot povsod drugod v Evropi, uvajajo razne omejitve pri porabi teh ali onih potrebščin. Med prvimi je bila omejitev prodaje in porabe mesa. Trikrat na teden ne dobiš po budimpeštanskih re-

stavacijah guljaža in toliko priljubljenih debrecinskih klobas.

Nihče ne zna odgovoriti

Mnogo je še vprašanj, na katere v Budimpešti danes ne najdemo pravega odgovora. Sem spadajo: Skrb za zagotovitev prehrane, pomirjenje med narodnimi manjšinami, kako obdržati pokoncu enotno državno gradbo, zunanje politične skrbi, ki so se jih te dni s pristopom Madžarski k trojni

zvezi za nekaj časa spet otresli, trenja z Romunijo, negotovost glede Rusije z ozirom na vprašanje plovbe po Donavi in končno splošen razvoj dogodkov v vsej Evropi. Na vsa ta vprašanja na Madžarskem danes še ne znajo odgovoriti, kakor jim ne vedo odgovora tudi še marsikje drugod. In prav od pravičnega odgovora na vsa ta zapletena vprašanja je seveda odvisna tudi nova Velika Madžarska, kakršno vidi v svojih sanjah sedanji regent Horthy.

Italijani so začeli graditi vodno cesto, ki bo vezala Gardsko jezero ob vznožju Alp z Jadranskim morjem in bo speljana preko Mincia in »Belega prekopac«. Slika kaže, kako so morali pri teh delih ob Gardskem jezeru pri Pechieri razstreliti obrežje.

Kaj pomeni Bristol za Anglijo

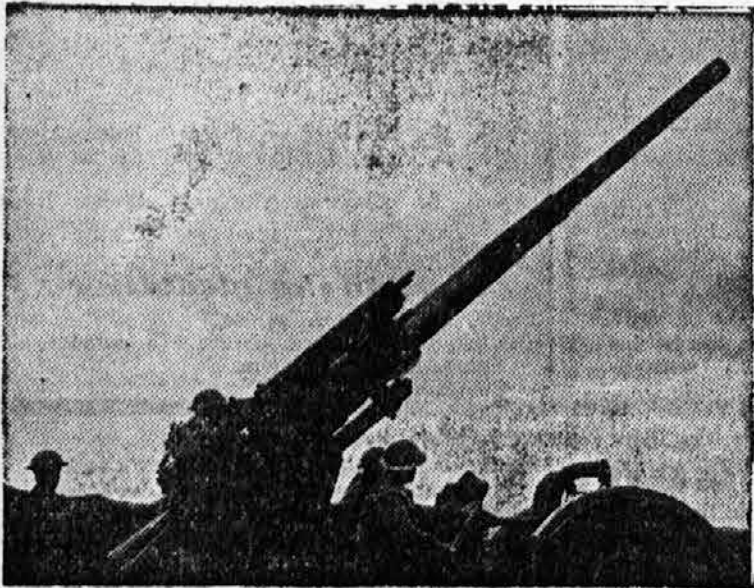
V zadnjih dneh so nemški letalci večkrat vpriporili srdite napade na angleško mesto Bristol ob zahodni obali. Nemška poročila govore v zvezi s tem o velikih uspehih, ki so jih nemški letalci dosegli pri teh napadih. O pomenu tega mesta pa poročajo:

Bristol s svojim pristaniščem in doki je eno najpomembnejših pristanišč na zahodni angleški obali. Mesto ima okrog 400.000 prebivalcev in je središč raznih vrst industrije. Tu so podjetja Bristol, kjer izdelujejo znane letalske motorje in bombnike tipa Bristol Blenheim, kakor tudi letalske dele, živilska industrija je tam posebnega pomena. Tam je tudi več mlinskih podjetij. Izdelujejo tudi razne stroje, motorna vozila, usnjate in kemične izdelke. Britanski promet gre skoro večinoma skozi pristanišča ob zahodni obali, ker so nemci drugod britansko obalo zaprli. Zaradi tega je dobil Bristol poseben promet. Njegove pristaniške naprave so precej modernizirane. V skladiščih so nemške bombe uničile velike zaloge živil, ki so bile namenjene Londonu. Kot kraj, kjer se blago preklada in kot železniško križišče, Bristol ne bo igral nobene vloge več. Bristol je bil za srednjo Anglijo to, kar je London za južno Anglijo, namreč najbližje in najugodnejše pristanišče.

Ko je umirala stara Avstrija...

Menda res ne bo nikdar zmanjkalo raznih zanimivih poročil še iz časa prejšnje svetovne vojne. Vedno se kaj novega sliši ali bere po tujem časopisu. Med drugim se je iz tistih dni, ko je umirala bivša Avstrija, zvedelo tudi, da so imeli na primer tedaj, ko so se borili milijoni na krvavih poljanah in so še številnejši milijoni umirali v zaledju od lakote, na cesarskem dvoru na Dunaju, ki je slovel po svojem razkošju, še vsega v izobilju in se jim ni bilo prav nič treba boriti s pomanjkanjem. Tako pravijo, da je bilo v tistih usodnih časih v cesarskokraljevih kletah na Dunaju — tako so ugotovili po uradnem seznamu — še 56.511 steklenic vina, od tega 2.439 domačega penecnega se vina in 5.455 steklenic francoskega šampanjca. Po sodovih je bilo

Angleški protiletalski top

kakršnih imajo v Veliki Britaniji na tisoče pripravljenih, da jih njihovim ognjem zapro pot ujem letalom, če se skušajo približati industrijskim središčem.

NISMO EDINI

Roman
podeželskega zdravnika 22

Toda stvar je bila tako preprosta, da tudi najbistrejši iskalec niso mogli iz nje narediti kdo ve kaj posebnega. Jessica je bila mrtva, našli so je zastrupljeno in isto uro so dobili tudi zdravnika, kako je hotel kupiti železniške listke zase in za Nemko. Vse to je bilo dokaza dovolj in preiskovalne oblasti se niso s to preprosto, čeprav za mesto strahotno zadevo, mogle dosti in dolgo ubadati.

Mesto je živelo v nepopisnem razburjenju dolgih deset dni. Zdelo se je, da jih nikoli ne bo konca. Cimbolj se je približeval dan za razpravo, tem več čudnih domnev se je spečelo v razgretih ljudskih glavah.

Dobri doktor Newcome, ki ga je dozdaj spoštoval ves kraj in ki je slovel kot človek izredno usmiljenega srca, kot mož čistih rok, kot zdravnik, ki lajša samo bedo in ne gleda na denar, je v teh desetih dneh postal najbolj izgubljen človek, kar jih je calderburryjska zgodovina pomnila. Nihče ni hotel več vedeti zanj, vsi prijatelji so se ga javno odrekli, zlasti še, ko so slišali, da zdravnik pred preiskovalnim sodnikom ne odgovarja na nobeno vprašanje, temveč da je samo v začetku zasliševanja s trdnim glasom izpovedal, da ni kriv žene smrti. Potem je umolknil.

Ljudje so pričakovali, da se bo morda skesal pri glavni razpravi ter so tega dne drhte pričakovali. Toda zdravnik se je pred poroto držal prav tako zagonetno, kakor prej. Predsednik si je z vsemi silami prizadeval, da bi ga pripravil do govorjenja, pa ni šlo. Govoril je samo v začetku razprave, ko je povedal ime in druge podatke, potem se je zazrl predse in z neprimernim, nespreme-

njenim obrazom strmel čez ljudi nekam skozi okno. Nihče mu ni mogel z obrazom razbrati, kaj se godi v njem in kako drve misli po njegovih utrujenih možganih.

Ljudi se je k razpravi nagneto polno dvorano. Hoteli so veliko presenečenje. Ko se je začelo kazati, da presenečenja ne bo, so začeli mrmrati, polglasno groziti in nazadnje vpiti na zdravnika, ki jih ni niti pogledal.

Težko bi bilo povedati, kaj vse je te dni preživel doktor Newcome. Tudi sam bi ne bil zdaj mogel ponoviti vsega strašnega, kar mu je mučilo srce, vseh viharov in istočih misli, ki so ga vedno privedle do enega samega izhoda: ni rešitve. Zavedal se je samo enega: da je hotel samo dobro, da je hotel pomagati otroku, ki ga je imel čez vse na svetu rad, da je hotel rešiti ubogo, zapuščenega, zavrnjenega dekle, ko je videl, da bi Leni v njegovo hišo prinesla nekaj sonca, veselja in sreče za vse. Niti z mislijo se ni pregrešil proti ženi. Čeprav je bila čudna, mrzla, trda in pogosto krivična do otroka in do njega, bi se bil zgrozil, če bi se bil zasačil tudi le ob slutnji kakšne zle želje. Nikdar ni pomislil, da bi bil morda srenejši, če bi je ne bilo več.

Vedel je, da je pred svojo vestjo in pred Bogom nedolžen ne samo glede tistega strašnega, zaradi česar je stal pred sodniki, temveč nedolžen tudi glede sleherne misli in želje.

Toliko strašnejša je bila zanj zdaj resnica, ko ni nikjer videl izhoda in je vedel, da bo po nedolžnem ob glavo. Ko je gledal pred seboj mrke in sovražne obraze porotnikov in sodnikov, ko je slišal mrmranje množice za seboj, ga je včasih prišlo, da bi se bil obrnil in zarjovel:

»Nedolžen sem, nedolžen sem!«

Toda takoj naslednji trenutek je stisnil zobe, se obvladal in se spomnil, da mu vse to ne bo nič pomagalo.

Premišljal je, kako je moglo priti do Jessicine smrti, a tudi ta stvar je ostala temna in zagonetna. Morda se ji je zmedlo, da je sama segla po strupu? To ni bilo prav verjetno, bila je vendar

tako hladna in umirjena, da je ne bi nobena reč vrgla iz tira. Tudi pobožnost ji ni bila samo beseda. Če bi jo nič drugega ne ustavilo pred takim korakom, bi jo bila vera.

Ko je stal pred sodniki, so se mu vse strašne slike in misli še enkrat pognale po glavi, da je zdaj pa zdaj izgubil trdnost in se moral prijeti za mizo.

Samo kakor skozi meglo je slišal potek razprave. Glavna priča je bila Suzanna. Pravila je, kako je slišala to in ono, kar je zdravnik govoril. Videla je, kako se je pogovarjal z Leni. Gotovo se je moral pogovarjati prepovedane reči in gotovo je imel s njo ljubezen.

Ko je stara zlobna ženska izgovorila to besedo, je zdravnik dvignil glavo in jo prebodel s trdnim pogledom. Utihnila je in dejala, da nima več ničesar povedati.

Državni pravdnik je imel za sabo množico. Izkoristil je za svoj govor čas in posebne razmere, v katerih je živela država. Zvezal je ta zagonetni, mračni dogodek z vojno in prikazal zdravnika ter dekle kot zarotnika svetovnega obsega. Ljudstvo mu je ploskalo. Bil je junak, ki je branil domače ognjišče, državo in stebre družbe.

Pričevala je tudi skrivna policija. Obdolžila je Leni vohunstva. Niso sicer imeli v rokah nobenega dokaza o prepovedanem delu, toda policija je dekle vendar prišla, ko je hotelo pobegniti z napadnim potnim listom. Takega poskusa je sposoben samo človek, ki nima čiste vesti. Bilo je torej dokazov dovolj, da je dekle res vohunka, ki je svoja zločinska nagajanja kazala tudi s tem, da je sodelovala pri umoru ženske, ki je stala na poti njeni razvratnosti... In kdo je tej ženski oskrbel potni list? »Mali doktor«, seveda.

Dokaz je bil hujši od dokaza, vsi skupaj so tvorili grmade, na kateri naj bi zgorelo življenje dveh nedolžnih ljudi.

Njegov in dekletov odvetnik si je prizadeval, kar si je mogel. Toda ni imel v rokah ničesar trdnega, ničesar odločilnega, kar bi lahko spodbilo važnost in težo dokazov, ki jih je gromdil državni pravdnik.